Grunnlagsdokument - Planlagt gjennomsnittlig engrospris 1. halvår 2027

Ferdigstilt 06/10 2026

Bakgrunn

Stortinget besluttet i 2024 å avvikle systemet med målpris på melk og erstatte det med et system hvor markedsregulator (TINE) fastsetter en planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE). I Prop 105 S (2023-2024) er det lagt føringer for hva som skal vektlegges ved prisfastsettelsen:

> *«Partene legger til grunn at det ved fastsettelse av planlagt gjennomsnittlig engrospris tas hensyn til norsk melks konkurransekraft, produksjonsvolum, produsentøkonomi og mål om landbruk i hele landet»*

NMR legger til grunn at en først må gjøre en ordinær vurdering av etterspørsels- og tilførselssituasjonen for melk og deretter særskilt vurdere de fire faktorene opplistet i Prop 105 S.

Norsk Melkeråvare vil benytte modell besluttet av Konsernstyret i TINE 11/02 2025 som støtte i vurderingen. Modellen ble publisert på Norsk melkeråvare sine nettsider 12.02.2025 og brukt første gang ved fastsettelse av PGE for 2. halvår 2025.

Føringer fra jordbruksavtalen - Målepunkt og kravspesifikasjon

Av inngått jordbruksavtale framgår at følgende

> *«2.3 Volummodell melk og melkeprodukter (PGE)*
>
> *Markedsregulator skal fastsette og informere om planlagt gjennomsnittlig engrospris for rå melk, for hvert halvår. Den fastsatte engrosprisen er bindende oppover per halvårsperiode.*
>
> *Markedsregulator skal ved fastsettelse av PGE legge vekt på norsk melks konkurransekraft, produksjonsvolum, produsentøkonomi og målet om landbruk i hele landet.*
>
> *Prisgrunnlaget er engrosprisnoteringer oppnådd for melk av representantvaren. Representantvaren er melk som oppfyller kravspesifikasjon for rå melk under forsyningsplikten, fastsatt med hjemmel i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer.*
>
> *Noteringspunkt er der melk passerer, eller der melk ved direkte viderelevering til annet meieri normalt ville passert basismeieri definert i innfraktordningen.*
>
> *Økologiske varer som klassifiseres som representantvare, veies inn i prisnoteringen som standardvare og kan gis et fritt pristillegg. Ved beregning av noteringspris skal forskningsavgift, men ikke omsetningsavgift, trekkes fra oppnådd pris.*
>
> *Prisnoteringen skal omfatte melk som foredles av Tine SA og melk som Tine SA selger uforedlet til andre. Gjennomsnittsprisen per halvår veies etter volum for de ukentlige prisnoteringene.*
>
> *Markedsregulator skal rapportere ukentlige oppnådde priser og fakturerte mengder på noteringspunktet til Landbruksdirektoratet, dvs. noteringspris og øvrig dokumentasjon som er*

nødvendig for forvaltning og kontroll av prissystemet, jf. forskrift om administrative nedsettelser av tollavgiftssatser for landbruksvarer.

For å sikre at uavhengige meieriselskaper og Tine SA sine egne meierier står overfor reelt sett samme pris på melk som råvare, er råvareomsetningen lagt til en egen enhet i Tine SA (Norsk melkeråvare), jf. egen avtale mellom Landbruksdirektoratet og Tine SA.»

Link til kravspesifikasjonen for rå melk finnes her:

https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/styrer-rad-og-utvalg/omsetningsradet/kravspesifikasjonen-for-ra-melk-under-forsyningsplikten?resultId=2.0&searchQuery=kravspesifikasjon

Norsk melkeråvare kan i tillegg stille krav til hente- og leveringsforhold ved meierianleggene. Krav finnes her: https://www.xn--norskmelkervare-rlb.no/melkeleveranser

Øvre prisgrense for melk i volummodellen er videreført i Forskrift om administrative nedsettelse av tollavgifter på landbruksvarer hvor det heter:

«Generell nedsettelse av tollavgiftssats for meieriprodukter skal innrømmes dersom noteringspris i to påfølgende uker ligger over øvre prisgrense fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Øvre prisgrense er fastsatt til planlagt gjennomsnittlig engrospris pluss 5 prosent.»

Øvre prisgrense setter rammer for prisløyper gjennom året, men begrenser ikke utviklingen av PGE.

Historikk

Tabellen under viser utvikling i Målpris og PGE fra 2020

	Kumelk		Geitemelk	
	Målpris	PGE	Målpris	PGE
1/1 2020	547		547	
1/7 2020	547		547	
1/1 2021	547		547	
1/7 2021	555		555	
1/1 2022	555		555	
1/7 2022	591		591	
1/1 2023	591		591	
1/7 2023	624		624	
1/1 2024	624		624	
1/7 2024	654		654	
1/11 2024		654		654
1/1 2025		660		660
1/7 2025		693		710
1/1 2026		703		720
1/7-2026		687		750
1/1-2027				

Modell for vurdering av PGE

Styret i TINE har i styremøte 11. februar 2025 vedtatt en modell for vurdering prisendringer for planlagt gjennomsnittlig engrospris for kumelk. Modellen er som følger:

Styret i TINE har vedtatt vekting av prismodell

Styret i TINE har i styremøte 11. februar 2025 vedtatt vekting av prismodell, til bruk inn i underlaget for TINEs fastsetting av prisendringer for planlagt gjennomsnittlig engrospris for kumelk 2 ganger i året.

Vektingen i prismodellen er:
25 % Variable kostnader gård
50 % Konsumprisindeks
10 % Matvarer og alkoholfrie drikkevarer
15 % Internasjonale priser på rå melk levert fra bonde (DK, DE, SE)

I tillegg har modellen en sikkerhetsventil som kommer til bruk når forhold som ikke blir dekket av variablene inntreffer. Dette er avgrenset til:

- Force majeure
- Andre kjente vesentlige endringer

Om variablene:

Variable kostnader gård
Nibio har på oppdrag for Norsk melkeråvare laget en kostnadsindeks med tre-måneders glidende gjennomsnitt for utviklingen i variable kostnader i norsk melkeproduksjon. Siste tilgjengelige indekstall blir brukt inn i modellen. Indeksen og metodebeskrivelse er tilgjengelig på NIBIOs nettsider: https://nibio.no/tema/landbruksokonomi/kostnadsindeks-melkeproduksjon?locationfilter=true.

Konsumprisindeks
Modellen bruker tolvmåneders vekst i prosent, som gitt i tabell 2a i pengepolitisk rapport (PPR) fra Norges bank, korrigert for halvårseffekt gitt fastsetting av prisendringer for planlagt gjennomsnittlig engrospris to ganger i året. Estimat for tolvmåneders vekst i PPR 1 og 3, for henholdsvis juni og desember, blir brukt inn i modellen. Pengepolitisk rapport er tilgjengelig på Norges Banks nettsider: https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Publikasjoner/Pengepolitisk-rapport/?tab=newslist.

Matvarer og alkoholfrie drikkevarer
Modellen bruker tolvmåneders vekst i prosent for konsumgruppe 01 Matvarer og alkoholfrie drikkevarer, som gitt i tabell 03013 fra Statistisk sentralbyrå (SSB), korrigert for halvårseffekt gitt fastsetting av prisendringer for planlagt gjennomsnittlig engrospris to ganger i året. Siste tilgjengelige tall for tolvmåneders vekst blir brukt inn i modellen. Tabell 03013 er tilgjengelig på SSBs nettsider: https://www.ssb.no/statbank/table/03013.

Internasjonale priser (DK, DE, SE)
Modellen bruker prosentvis endring i pris til bonde, valutajustert til NOK, for rå melk levert fra bonde i Danmark, Tyskland og Sverige. Det beregnes prosentvis endring i pris for siste tilgjengelige tall i forhold til ved siste prisfastsettelse. Pris for rå melk levert fra bonde i Danmark, Tyskland og Sverige er tilgjengelig på EU kommisjonens nettsider: https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/price-data/price-monitoring-sector/milk-and-dairy-products_en.

Kort om variablene i modellen

Variable kostnader gård Nibio har på oppdrag for Norsk melkeråvare laget en kostnadsindeks med tre-måneders glidende gjennomsnitt for utviklingen i variable kostnader i norsk melkeproduksjon. Modellen bruker endring siste 6 måneder basert på siste tilgjengelige indekstall. Indeksen og metodebeskrivelse er tilgjengelig på NIBIOs nettsider: [Kostnadsindeks melkeproduksjon - Nibio]

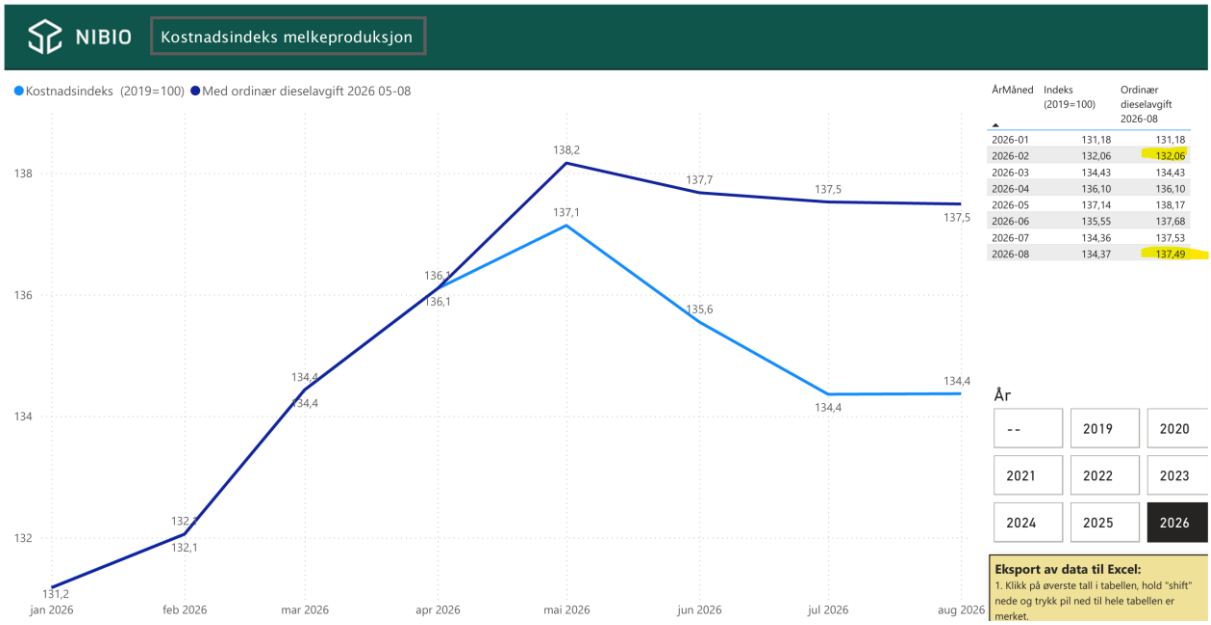

Det midlertidige fritaket for avgift på anleggsdiesel utløp 31. august. Det innebærer at kostnadsindeksen for august ikke gjenspeiler den reelle dieselkostanden. Norsk Melkeråvare har derfor bedt Nibo om en særskilt beregning basert på de faktiske avgiftene på anleggsdiesel på tidspunktet for publisering av grunnlagsdokumentet.

Korrigert for den faktiske avgiften på diesel viser Nibio sin kostnadsindeks en økning på 4,1% fra februar 2026 til august 2026. NMR har lagt den korrigerte kostnadsindeksen til grunn i beregningene av PGE.

Konsumprisindeks Modellen bruker tolvmåneders vekst i prosent, som gitt i tabell 2a i pengepolitisk rapport (PPR) fra Norges bank, korrigert for halvårseffekt gitt fastsetting av prisendringer for planlagt gjennomsnittlig engrospris to ganger i året. Estimat for tolvmåneders vekst i PPR 1 og 3, for henholdsvis juni og desember, blir brukt inn i modellen. Pengepolitisk rapport er tilgjengelig på Norges Banks nettsider: [Pengepolitiske rapporter]

Tabell 2a Konsumpriser. Tolvmånedersvekst. Prosent

	2026						
	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des
KPI							
Faktisk	2,7	3,0	3,3				
Anslag PPR 2/26	3,2	3,1	3,0	3,2			
Anslag PPR 3/26				3,5	3,8	3,4	3,2

Matvarer og alkoholfrie drikkevarer

Modellen bruker tolvmåneders vekst i prosent for konsumgruppe 01 Matvarer og alkoholfrie drikkevarer, som frem til og med 2025 ble gitt i tabell 03013 fra Statistisk sentralbyrå (SSB), omregnet til halvårseffekt. SSB har endret i 2026 navn på tabellen til 14700. Siste tilgjengelige tall for tolvmåneders vekst blir brukt inn i modellen. Tabell 14700 er tilgjengelig på SSBs nettsider: https://www.ssb.no/statbank/table/14700

	2026M08			
	Konsumprisindeks (2025=100)	Månedsendring (prosent)	12-måneders endring (prosent)	Vekter
00 I alt	103,5	−0,3	3,3	1 000,0
01 Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	104,2	−1,4	1,6	104,7

Internasjonale priser Modellen bruker prosentvis endring i pris til bonde, valutajustert til NOK, for rå melk levert fra bonde i Danmark, Tyskland og Sverige. Det beregnes prosentvis endring i pris siste 6 måneder basert på siste tilgjengelige tall. Pris for rå melk levert fra bonde i Danmark, Tyskland og Sverige er tilgjengelig på EU kommisjonens nettsider: Milk and dairy products - European Commission

EU PRICES of COW's RAW MILK in EURO/100 kg

Source: Regulation (EU) No 2017/1185 Article 12(a) - Annex II.4(a) (prices of raw milk at real fat and protein content paid to milk producers)

	Belgium	Bulgaria	Czech Rep.	Denmark	Germany	Estonia	Ireland	Greece	Spain	France	Croatia	Italy	Cyprus	Latvia	Lithuania	Luxembourg	Hungary	Malta	Netherlands	Austria	Poland	Portugal	Romania	Slovenia	Slovakia	Finland	Sweden
2024m01	43.63	44.77	43.34	45.19	45.89	42.66	43.41	52.67	50.19	47.23	48.82	48.58	64.91	39.32	43.94	c	43.11	56.32	46.31	48.52	47.64	44.27	45.83	45.22	44.00	49.78	44.25
2024m02	43.40	44.66	42.50	45.21	45.66	42.66	44.67	52.62	49.90	47.04	48.39	49.55	65.02	39.37	42.22	c	42.40	55.77	46.00	48.45	47.65	43.80	45.87	44.78	44.11	47.57	43.82
2024m03	43.85	44.14	42.46	46.13	45.99	42.87	43.12	52.47	49.61	46.69	48.16	49.71	64.61	39.50	42.34	c	42.06	55.75	46.50	48.93	47.83	43.83	45.67	44.35	42.82	47.30	44.59
2024m04	43.79	43.54	42.84	46.12	45.88	42.24	42.54	52.25	47.38	46.30	47.83	49.55	63.76	39.27	40.23	c	42.32	56.10	46.75	49.40	47.58	43.60	42.11	44.48	42.07	47.07	43.67
2024m05	43.34	43.11	43.63	46.65	45.70	42.01	43.31	52.38	46.99	45.96	47.60	50.00	63.74	39.10	38.39	c	42.52	56.11	47.25	48.95	46.28	43.44	41.81	43.70	41.82	46.39	43.04
2024m06	46.68	42.96	43.90	47.06	45.85	41.42	44.48	52.11	46.41	45.98	47.07	49.70	63.62	38.88	37.26	c	41.61	61.94	47.75	49.20	45.52	43.26	41.23	43.70	41.58	45.24	43.72
2024m07	43.86	43.23	43.21	47.99	46.37	41.26	47.49	52.80	45.92	46.63	46.56	50.28	63.15	38.64	37.01	c	41.81	61.81	48.00	48.99	45.84	43.14	41.36	43.66	41.70	45.07	43.88
2024m08	44.76	43.65	43.78	48.78	47.44	41.42	50.99	53.11	45.92	46.89	46.96	52.04	63.27	38.56	39.04	c	42.24	62.45	49.25	49.31	47.41	43.30	44.97	43.58	41.87	45.62	44.87
2024m09	47.79	45.31	44.95	49.87	49.54	42.56	57.98	53.85	46.60	48.43	47.67	52.62	63.79	39.70	42.95	c	43.87	62.29	51.00	50.86	49.42	44.13	45.96	44.78	42.92	48.68	47.72
2024m10	51.65	46.78	46.36	51.75	52.70	44.71	62.15	55.17	47.28	49.23	49.16	52.85	65.83	42.50	51.30	c	45.50	62.17	53.50	52.53	51.66	44.50	49.28	46.78	44.44	51.54	52.00
2024m11	53.66	47.24	49.02	54.70	54.68	46.61	63.42	54.45	47.77	49.87	49.56	54.91	66.02	45.72	56.66	c	46.96	61.33	55.50	56.26	55.58	45.64	46.70	50.20	45.76	51.32	54.30
2024m12	55.30	48.36	49.61	55.77	55.59	48.02	61.47	54.37	47.96	50.00	49.65	56.06	66.08	48.26	58.04	c	48.77	59.25	57.35	56.26	61.67	45.80	50.62	50.20	46.78	50.80	55.46
2025m01	54.63	48.47	50.00	55.76	54.65	50.85	58.66	55.00	48.06	50.20	49.75	57.11	66.82	48.63	54.89	c	50.27	60.94	56.00	55.34	53.83	45.84	49.84	50.39	47.20	51.04	55.75
2025m02	53.88	48.17	50.79	55.77	54.48	52.45	57.20	54.99	48.16	51.18	49.65	57.11	66.64	49.02	55.01	c	51.73	61.75	55.00	55.68	54.65	45.87	48.48	49.60	47.83	50.79	57.79
2025m03	53.03	48.23	51.32	55.90	54.48	51.88	53.32	55.28	48.16	49.75	49.16	57.63	66.96	48.70	52.94	c	50.96	60.71	53.75	55.54	54.77	46.13	47.26	49.16	48.00	51.46	57.99
2025m04	53.15	47.37	51.81	55.73	54.37	51.89	52.15	54.61	48.64	49.26	48.95	57.58	66.06	48.57	52.17	c	50.01	60.81	55.25	55.32	53.56	46.44	44.72	48.97	48.29	51.49	57.59
2025m05	53.62	46.73	52.23	55.90	54.17	51.40	51.08	54.22	48.74	49.05	48.66	57.58	67.40	48.32	50.92	c	49.73	61.58	56.50	55.65	53.48	46.04	43.97	48.58	48.75	51.66	57.35
2025m06	52.78	46.92	52.52	55.90	53.86	50.75	51.76	55.64	48.16	49.01	48.44	58.13	65.70	47.86	50.01	c	49.57	63.09	56.75	55.85	53.12	45.75	41.07	48.85	48.94	52.40	55.23
2025m07	51.58	47.52	53.21	56.01	53.77	50.08	51.86	55.73	48.74	49.04	48.07	58.27	64.80	47.53	48.89	c	49.71	63.39	56.75	56.41	52.78	45.68	40.93	50.11	49.49	51.83	53.85
2025m08	51.48	47.58	53.82	56.00	54.26	49.83	51.37	55.79	50.39	49.89	48.51	58.25	63.80	47.56	49.07	c	50.11	64.66	56.25	57.04	53.36	45.79	44.16	50.52	49.68	52.17	54.48
2025m09	50.14	48.10	54.41	54.93	54.00	50.37	51.86	55.95	51.36	51.20	49.52	58.00	64.45	47.83	50.11	c	51.04	64.13	55.75	57.56	52.93	46.91	43.81	50.47	49.76	53.67	56.09
2025m10	47.58	48.37	54.11	53.03	52.34	50.82	49.63	56.02	51.94	51.57	50.73	55.84	66.74	47.09	49.24	c	50.95	63.83	53.00	58.47	52.81	46.93	44.13	50.05	49.17	55.38	56.43
2025m11	43.47	48.27	52.74	49.95	49.33	50.48	46.52	55.93	52.62	50.66	50.74	54.59	65.89	46.14	47.41	c	51.01	62.86	46.00	56.58	50.76	47.67	45.04	49.17	47.63	55.37	54.31
2025m12	40.28	47.65	48.74	45.92	46.23	50.00	43.80	55.68	52.62	50.05	51.00	53.49	66.70	45.02	43.19	c	49.25	63.74	43.50	56.11	47.58	47.63	45.41	47.27	45.70	54.83	50.85
2026m01	38.17	47.60	45.66	41.90	42.50	45.69	43.41	55.24	52.52	48.50	50.61	48.57	66.93	42.76	40.40	c	42.64	63.36	39.00	51.53	45.23	45.77	45.56	44.26	43.59	54.98	48.21
2026m02	37.08	44.80	43.20	39.89	40.75	43.86	42.63	55.08	52.23	46.74	49.66	47.49	67.01	40.51	38.22	c	40.77	63.25	39.00	48.76	44.67	45.03	45.74	41.39	41.10	54.90	46.54
2026m03	37.07	43.86	40.91	39.88	40.03	40.64	39.82	54.71	51.84	45.40	48.94	47.14	67.62	38.91	37.12	c	37.69	63.66	39.00	46.74	43.45	44.85	42.23	39.86	38.93	54.24	44.51
2026m04	38.81	42.17	39.91	40.01	40.54	40.02	39.72	54.72	47.48	45.19	48.85	45.53	66.82	38.64	37.46	c	37.50	63.66	41.50	46.75	43.50	44.43	40.05	38.87	37.61	51.33	43.66
2026m05	38.87	40.88	39.29	41.89	40.70	39.39	39.72	54.77	46.31	44.41	48.43	45.43	66.07	38.02	35.96	c	37.36	63.66	41.75	45.92	43.16	44.16	38.44	37.86	36.90	50.74	44.56
2026m06	38.19	40.33	39.29	41.88	40.08	38.95	40.69	56.64	45.53	42.54	47.89	45.58	66.12	37.59	34.80	c	36.50	63.66	41.50	45.18	41.19	43.34	36.67	38.01	36.63	49.86	42.96
2026m07	37.83	41.34	39.16	43.48	40.14	38.32	40.79	58.00	45.05	44.17	47.64	46.20	66.55	37.13	35.40	c	35.25	63.66	41.25	44.99	40.23	43.21	34.62	38.51	36.69	47.40	43.47
2026m08	42.50	41.58	39.08	44.41	40.14	38.00	40.79	58.20	45.05	43.38	47.53	46.20	66.55	36.95	35.45	c	34.80	63.66	42.50	45.50	40.14	43.21	34.86	38.09	36.11	47.50	43.47

I tillegg har modellen en sikkerhetsventil som kommer til bruk når forhold som ikke blir dekket av variablene inntreffer. Dette er avgrenset til: «**Force majeure**» og «**Andre kjente vesentlige endringer**»

Figuren under viser utviklingen i de ulike indikatorene siste to år

Beregning

Modell-resultatet					
Faktor	**Periode**	**Vekting**	**12 mnd endr**	**6 mnd endr**	Bidrag
Variable kostnader gård	Feb 26 - Aug 26	25 %	NA	4,11 %	1,03 %
Konsumprisindeks	PPR 3- sep, tab 2A	50 %	3,20 %	1,60 %	0,80 %
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	12 M per august	10 %	1,60 %	0,80 %	0,08 %
Internasjonale priser på rå melk levert fra bonde	Feb 26 - Aug 26	15 %	NA	-5,19 %	-0,78 %
Sammenveid					**1,13 %**
Estimert endring i PGE					**0,08**

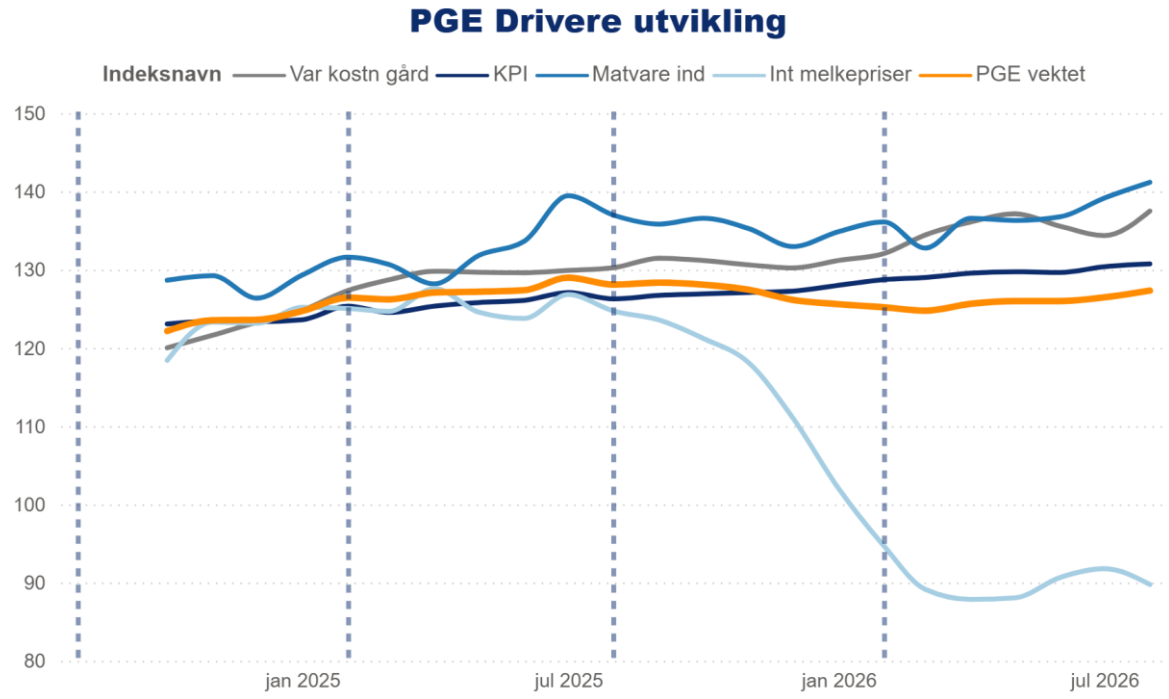

Merk at grafen kun er ment som illustrasjon på hvordan PGE-driverne utvikler seg. Spesielt for KPI baserer vi oss på prognose-tall fra Norges Banks Pengepolitisk rapport som viser KPI fremover i tid og ikke SSBs KPI-tall som er basis i grafen.

Vedtatt modell for støtte i PGE-beregningene indikerer en prisøkning på 8 øre pr liter melk

Vurdering av etterspørsel etter norsk melk

Etterspørsel etter kumelk til norsk meieriindustri har ligget relativt stabilt rundt 1500 mill liter fra årtusenskiftet fram til 2020. Korrigert for en svak økning i tørrstoffinnhold i melka, har den reelle etterspørselen etter tørrstoff hatt en svak økning. Fra 2020 til 2025 har det vært svingninger i etterspørsel spesielt knyttet til utfasingen av eksportstøtte for ost, forbruksendringer under

coronautbruddet og endringer i importvolum. Etterspørselen ser nå ut til å ha stabilisert seg med en svak årlig vekst

For 2025 ble det, lagt til grunn et samlet melkebehov inkludert nødvendig lageroppbygging på 1510 millioner liter melk. Svakere etterspørsel og høyere tilgang enn hva som ble lagt til grunn resulterte i lagerbygging gjennom året. For 2026 ble det lagt til grunn et behov på 1490 millioner liter kumelk. Høy produksjon med lagerbygging 1. halvår ble motvirket av lav produksjon og lagerreduksjoner 2. halvår.

Prognosen for år 2027 viser at vi ved et forholdstall på 1,01 vil få en melketilgang på 1.483 millioner liter. Foreløpige estimat basert på aktørinformasjon fra september 2026 indikerer et salg av meieriprodukter i 2027 tilsvarende et melkebehov på i 1.510 millioner liter. Det forventes at endelige etterspørselstall vil ligge noe lavere enn dette. Høye inngående lager-beholdninger vil redusere den faktiske etterspørselen noe og kan bidra til å normalisere lagernivåene ut 2027.

Ved inngangen til 2026 har industrien meldt om økende behov for geitemelk. Forholdstallet for geitemelk ble justert opp fra 0,95 til 1,0 for å møte etterspørselen.

Vurdering av tilførselssituasjonen /produksjonsvolum

Tilførsel av melk styres gjennom kvoter som kan omsettes innenfor regioner. Produksjon utover disponibel kvote belastes med en overproduksjonsavgift på kr 4,90 både for ku og geitemelk.

September-prognose for tilførsel i 2027 med forholdstall 1,01 indikerer en samlet meierileveranse av kumelk på 1483 mill. liter. Endelig forholdstall settes normalt i månedsskifte november /desember.

For geitemelk er forholdstallet satt til 1,00 for 2026. Det vurderes som ønskelig med en viss råvarereserve for å håndtere geografiske utfordringer, sikre tilførsel gjennom hele året og møte industriens mulig økte behov

For både ku- og geitemelk vil det være størst usikkerhet knyttet til innhøstingsforhold og fôrkvalitet etter utfordrende værforhold i deler av landet i 2026. Vurderingene av tilførsel tar utgangspunkt i et normalår landet sett under ett.

Vurdering av markedsbalansen

Melketilførselen for 2026 ligger høyere enn etterspørselen året sett under ett. Overdekningen framkom imidlertid i sin helhet i første halvår som følge av høy fart i melkeproduksjon i utløpet av 2025. For andre halvår er produksjonen vesentlig redusert og det ventes en mer moderat produksjon inn i 2027.

Det legges til grunn at en ved bruk av forholdstall innenfor normalområdet vil kunne oppnå markedsbalanse for kumelk i 2027, året sett under ett.

Produksjonen av geitemelk har falt til tross for økt forholdstall. Kvoteutnyttelse for geitemelk er svært lav og respons på kvoteendringer begrenset. Produksjonen er nå omkring 15 % lavere enn i 2020. Produksjonen forventes fortsatt å ligge klart over behovet for å dekke innenlands marked, men med normale svingninger gjennom året og stor geografisk spredning av produksjonen kan en forvente noe strammere forsyningssituasjon i perioder i 2027

Vurdering av konkurransekraft for norsk melk

Internasjonale priser på kumelk har falt vesentlig siden 2025, men ser nå ut til å stabilisere seg og peker de siste månedene svakt opp. Imidlertid har den norske kronen økt i verdi mot Euro, som har bidratt til lavere konkurransekraft for norsk melk. Internasjonal uro gir stor usikkerhet om utviklingen i internasjonale priser og valutakurser framover. Endringer vil fanges opp etterskuddsvis ved neste fastsettelse av PGE.

Prisene på mat og alkoholfrie drikkevarer har steget med 1,6 % siste 12 måneders periode som er høyere enn 12 måneders-veksten i melkepris

En moderat prisøkning i tråd med modellforslaget bidrar isolert sett til en viss bedring av konkurransekraften i forhold til andre norske matvarer.

Ulike meieriprodukter opplever ulik markedsutvikling. NMR forutsetter at en gjennom satser i prisutjevningsordningen og gjennom ordningen med RÅK-tilskudd gjør særskilte vurderinger av konkurransekraft til utsatte produktgrupper. Vi vil spesielt trekke fram konkurransekraft for melk til melkepulver hvor importkonkurransen er betydelig.

For geitemelk er råvarepris i Norge lav sammenlignet med prisnivået ellers i Europa. På grunn av stor geografisk spredning og skala-ulemper er likevel geitemelks-produkter følsomme for importkonkurranse og substitusjon fra kumelk.

Vurdering av produsentøkonomi

Norsk melkeråvare har ikke oppdaterte tall for samlet lønnsomhet i melkeproduksjon siste år. Det er stor spredning i lønnsomheten mellom ulike melkeproduksjonsbruk. Samtidig er det behov for å holde investeringsnivået opp for å fornye driftsapparat og tilfredsstille kommende dyrevelferdskrav.

På et gjennomsnittlig melkeproduksjonsbruk utgjør markedsinntekter fra salg av melk om lag 40 % av samlede inntekter. Produsentøkonomi påvirkes sterkt av inntekter fra salg av kjøtt og andre produkter samt offentlig tilskudd. NMR har ikke grunnlag for å vurdere samlet utvikling av produsentøkonomi.

Utvalgte variable kostnader i melkeproduksjon har økt fra februar-26 til august-26 (+4,1%). Siste 12 måneder har variable kostander steget med 5,6%. Konsumprisindeksen har i samme periode steget med 3,3 %.

Prisøkningen i tråd med modellresultatet vil være svakere enn kostnadsvekst hos produsent.

Det er stor usikkerhet knyttet til prisutvikling på viktige innsatsfaktorer som følge av global uro. En eventuell ekstraordinær prisvekst på råvarer kan svekke produsentens økonomi i 1 halvår.

Vurdering av muligheten til å opprettholde et landbruk i hele landet

Målsettinger knyttet til landbruk i hele landet er først og fremst avhengig av utviklingen i politiske virkemiddel over jordbruksavtalen. NMR antar at en endring av pris i tråd med modellresultatet ikke er til hinder for fortsatt landbruk i hele landet.

Force majeure og andre kjente vesentlige endringer

I tillegg til den indikatorbaserte beregningen skal NMR vurdere om det foreligger force majeure eller andre kjente vesentlige endringer som tilsier avvik fra beregningsmodellen.

Ved denne prisfastsettelsen er det flere kjente forhold som kan ha betydning både for fastsettelsen av PGE og for melkeprodusentenes økonomi. Internasjonal uro, blant annet i Midtøsten, har bidratt til vesentlig høyere energipriser gjennom høsten, herunder økte drivstoffpriser. I tillegg øker prisene på autodiesel ytterligere fra 1. september som følge av at de midlertidige avgiftskuttene termineres.

Effekten av avgiften på gårdsnivå er hensyntatt gjennom en korrigering av kostnadsindikatoren.

Dieselprisen inngår i KPI, men har isolert sett en begrenset direkte effekt på samlet inflasjon. Den inngår i gruppen drift av personlige transportmidler, som har en vekt på om lag 5–6 prosent i KPI. Innenfor denne gruppen inngår også drivstoff, vedlikehold, dekk og reparasjoner, og diesel alene antas derfor å ha en direkte vekt på om lag 1–2 prosent. En dieselprisøkning på 10 prosent vil dermed normalt gi en direkte effekt på samlet inflasjon på rundt 0,1–0,2 prosentpoeng. Vi legger til grunn at dette er hensyntatt i Norges Bank sin vurdering av KPI

Dieselprisen påvirker også innfrakt-kostnadene bonden betaler for å levere melken til industrien. Diesel utgjør om lag 25 prosent av innfrakt-kostnaden, og års-effekten av avgiftsøkningen alene er estimert til om lag 40 millioner kroner, tilsvarende om lag 3 øre per liter råmelk. I tillegg inngår diesel som et viktig kostnadselement i en rekke varer og tjenester, noe som kan gi ytterligere kostnadsøkninger for melkeprodusentene. Vi legger til grunn at økte innfrakt-kostnader i stor grad kan fanges opp i vurdering av innfrakt-tilskudd og har derfor ikke hensyntatt dette i vurdering av PGE.

Samlet sett er det uvanlig stor uro i internasjonale råvare-, rente- og valutamarkeder også ved denne prisfastsettelsen. Norsk Melkeråvare ønsker derfor å holde vurderingen av force majeure og andre kjente vesentlige endringer åpen frem til beslutningstidspunktet. Dette vil gi rom for å vurdere om statsbudsjettet inneholder signaler om endringer i avgiftsnivået på diesel, eller om det oppstår andre vesentlige forhold som bør hensyntas. Skulle det komme vesentlige endringer frem mot beslutningspunktet, vil NMR sende ut et eget notat som beskriver effekt og mulige tiltak.

Spesielt om geitemelk

Markedene for ku- og geitemelk er ulike.

I prp 105 S heter det:

«I målprismodellen prises melk fra geit og ku likt, og volummodellen for melk skal også gjelde geitemelk. Markedene for melk fra ku og geit vil kunne utvikle seg forskjellig. Partene er med bakgrunn i dette enige om at det i jordbruksoppgjøret i 2025 skal vurderes tilpasninger for geitemelk».

NMR har som ambisjon at ulike varestrømmer skal bære egne råvare- og kvalitetskostnader. NMR har ikke vurdert eventuelle kostnadsforskjeller knyttet til innhenting og håndtering av geitemelk og ku melk. Geitemelk har imidlertid historisk mottatt vesentlig høyere tørrstoff- og kvalitetstillegg enn kumelk som i sum har bidratt til en betydelig underdekning ved videresalg av geitemelk som har vært dekket opp gjennom inntekter fra salg av kumelk.

Basert på dette besluttet konsernstyret i TINE i 2025 en økning i engrosprisen på geitemelk på 50 øre og en ytterligere økning på 30 øre i 1 halvår 2026. Dette har gitt en bedre balanse i dekningen av NMR sine kostnader ved omsetning av geitemelk.

PGE for geitemelk ligger i 2 halvår 2026 63 øre over ku.

Internasjonale priser på geitemelk ligger vesentlig over prisene på kumelk og også vesentlig over prisen på norsk geitemelk. Dette taler for en heving av PGE på norsk geitemelk. Norsk geitemelk inngår imidlertid i stor grad i blandingsprodukter med kumelk og en stor prisdifferanse vil gjøre kan gi redusert inngang av geitemelk i reseptene. Til tross for fall i geitemelk-produksjonen siste år, er det fortsatt en viss overdekning av geitemelk i det norske markedet. Det tilsier at prisøkninger gjennomføres gradvis

For å motivere for økt produksjon av geitemelk vurderer NMR at engrospris på geitemelk økes med 30 øre fra 1 januar 2027.

Spesielt om økologisk melk

Leveranse av økologisk melk omfattes ikke av forsyningsplikten. Det er heller ingen markedsregulering rettet mot denne spesialkvaliteten. Priser og vilkår for økologisk melk presenteres derfor i et eget notat.

NMR vil likevel peke på at det fortsatt er knapp tilgang på tilgjengelig økologisk melk og at det er aktuelt å stimulere tilførsel sterkere.

Forventninger framover

Etter en relativ kraftig vekst gjennom 2024 og 2025 med en samlet prisvekst på 12 % fra 1.1 2024 til 1.1.2026, ble PGE redusert fra 1/7 2026 med 2,2%.

Internasjonale melkepriser er nå tilbake på 2024 nivå. En utflating eller vekst i internasjonale melkepriser, kombinert med normal pris og kostnadsvekst nasjonalt peker i retning av vekst i engrosprisen på melk i 2027. Samtidig er den geopolitiske situasjonen svært uoversiktlig. En økning i energi og råvarepriser vil treffe prismodellen både direkte gjennom økte variable kostander i melkeproduksjon og indirekte gjennom økt prisstigning generelt.

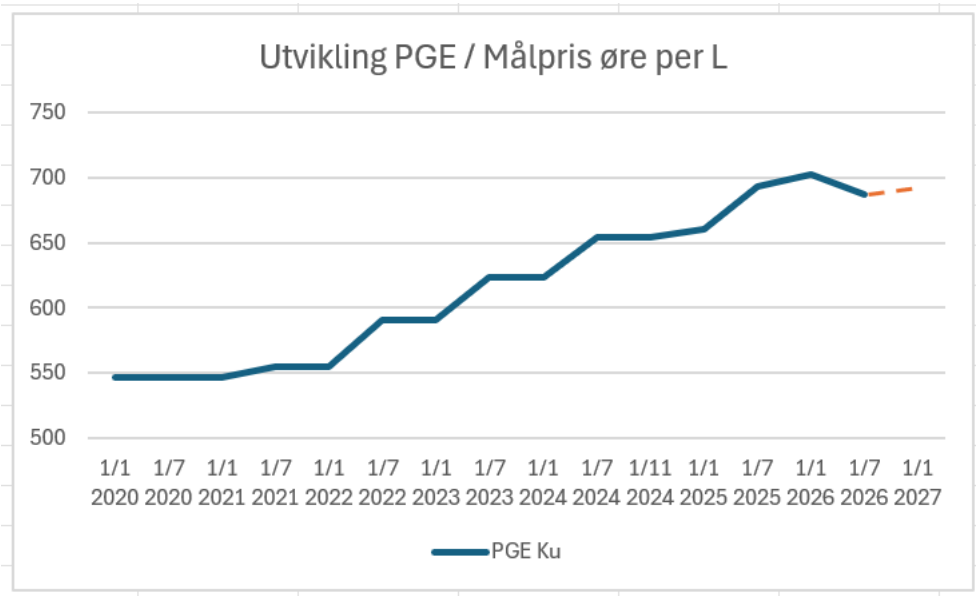

Figuren under viser utvikling i engrospris på rå melk siste fem år, med trendlinje og framskrevet med modellresultatet.

Oppsummering

Stortinget har vedtatt at TINE skal fastsette og kunngjøre planlagt gjennomsnittlig engrospris for melk. Der er besluttet at en ved fastsettelsen skal vektlegge «*hensyn til norsk melks konkurransekraft, produksjonsvolum, produsentøkonomi og mål om landbruk i hele landet»*

Norsk Melkeråvare har benyttet en modell besluttet av Konsernstyret i TINE 11/02 2025 som støtte i vurderingen

Modellen tilsier en i planlagt gjennomsnittlig engrospris for kumelk 1. halvår 2027 på 8 øre pr liter.

Norsk melkeråvare har vurdert om det er andre kjente endringer eller hendelser som bør vektlegges ved prissetting. Vi registrerer en vesentlig avgiftsøkning fra 1 september på diesel, høye råoljepriser, samt stor uro i internasjonale råvaremarkedet som følge av situasjonen i Midtøsten og Ukraina. Utviklingen skjer raskt og usikkerheten er stor. NMR vil i tiden fram til styremøtet vurdere om endringene er av en slik størrelse at de faller inn under styrets forbehold om «Force majeure» og «Andre kjente vesentlige endringer»

Norsk melkeråvare anbefaler i samsvar med modellresultatet, en **i PGE på 8 øre pr liter** fra 1/1 2027 for ku.

For å motivere for økt produksjon av geitemelk og et moderat norsk prisnivå i forhold til internasjonale geitemelk-priser, legger NMR til grunn at engrospris på **geitemelk økes med 30 øre per liter fra 1/1 2027**.

Oslo, 6. oktober 2026

Norsk Melkeråvare